

मनुष्याः उपप्रयन्ति युद्धसमीपं प्राप्नुवन्ति । कीदृशाः नराः
सरथमारुजन्तः रथसहितं शत्रुं सर्वतो हिंसन्तः हर्षमाणासः
शत्रुबधेन हर्षयुक्ताः धृषता भीत्यभावेन धार्ढ्ययुक्ताः तिग्मे-
षवः तीक्ष्णवाणयुक्ताः आयुधासंशिशानाः आयुधानि सम्यक्
तीक्ष्णीकुर्वन्तः, अग्निरूपाः अग्निवदुग्ररूपाः ॥

अथाष्टाविंशीमाह । “मन्युर्भगो मन्युरेवास देवः । मन्यु-
र्होता वरुणो विश्ववेदाः । मन्युं विश ईडते देवयन्ती । पाहि
नो मन्यो तपसा अमेण” इति । योऽयं मन्युः क्रोधाभिमानो
देवः सोऽयं भगादिरूपेण प्रशस्यते । यो भगो देवः सोऽपि म-
न्युस्वरूपः । यश्चान्यो देवः इन्द्रादि सोऽपि मन्युरेव आस बभूव ।
होता देवानामाज्ञाता अग्निरपि मन्युस्वरूपः । विश्ववेदाः
सर्वज्ञः वरुणोऽपि मन्युस्वरूपः । देवयन्तीः देवान् कामय-
मानाः विशः प्रजाः मन्युमीडते स्तुवन्ति । हे मन्यो अमेण
अमहेतुना तपसा युक्तानस्मान् पाहि रक्ष । क्रोधेनास्माकं
तपोनाशो माभूदित्यर्थः । भगादीनां मन्युरूपत्वं क्रोधाधी-
नप्रवृत्तियुक्तत्वादवगन्तव्यम् । एतच्च मन्त्रद्वयं मन्युदेवताके
कर्मणि विनियोजनीयम् । तादृशं कर्म नरमेधे श्रूयते, मन्यवे
यस्तापमिति । अयस्तापलोहकारं पुरुषं मन्युदेवतार्थमा-
लभत इत्यर्थः ॥

अथैकोनत्रिंशीमाह । “त्वमग्ने व्रतमृच्छुचिः । देवा आ-
सादया इह । अग्ने हव्याय वोढवे” इति । हे अग्ने त्वं व्रत-
मृत् अनुष्ठीयमानकर्मपोषकः शुचिः शुद्धः । अतएव देवान्